

URGANCH DAVLAT TIBBIYOT INSTITUTI JANUBIY OROLBO'YI TIBBIYOT JURNALI

2 - TOM, 3/1 - SON. 2026

14.00.00 - TIBBIYOT FANLARI ISSN: 3093-8740

UO`K: 616.98:578.834.1(575.1)

O'ZBEKISTONDA COVID-19 BILAN OG'RIGAN 2500 BEMORNING ASIMPTOMATIK VA SIMPTOMATIK GURUHLARINING EPIDEMIOLOGIK VA KLINIK XUSUSIYATLARI: BITTA MARKAZLI RETROSPEKTIV TADQIQOT

Raximov Baxodir

Toshkent davlat tibbiyot universiteti, Atrof muhi gigiyeksi kafedrası dotsenti,
t.f.d., Toshkent sh., O'zbekiston
b.b.raximov@tashmeduni.uz
<https://orcid.org/0000-0001-8283-9691>
Tel.: +998993744142

Shodmonov Baxtiyor

Toshkent davlat tibbiyot universiteti Chirchiq filiali O'quv-uslubiy boshqarma
boshlig'i, Chirchiq sh., O'zbekiston
baxtiyor.shodmanov1992@gmail.com
<https://orcid.org/0009-0007-6997-999X>

Sultonov Erkin

Toshkent davlat tibbiyot universiteti, Atrof muhi gigiyeksi kafedrası
asisstenti, Toshkent sh., O'zbekiston
erkin.sultonov1894@gmail.com
<https://orcid.org/0009-0000-3386-6431>

Annotatsiya. Ushbu tadqiqot 2020-yilning aprel–avgust oylarida Toshkent tibbiyot akademiyasining ko'p tarmoqli klinikasida COVID-19 tashxisi bilan davolangan 2500 bemorning epidemiologik va klinik xususiyatlarini tavsiflovchi bitta markazli retrospektiv kesim tadqiqotidir. Bemorlar asimptomatik ($n=989$, 39,6%) va simptomatik ($n=1511$, 60,4%) guruhlariga bo'linib tahlil qilindi. Asimptomatik guruh yoshi kichikroq (me'dian 30 yosh) va xorijdan yuqtirishning ulushi yuqori (48,3%) ekanligi aniqlandi. Simptomatik guruhdagi bemorlar orasida eng ko'p uchraydigan alomatlar: charchoq (83,2%), yo'tal (58,5%) va harorat ko'tarilishi (56,6%) bo'ldi. Ikki guruh o'rtasidagi asosiy farqlar yosh, jins taqsimoti, inkubasiya davri, kasalxonaga tushish yo'llari va davolash taktikasida yaqqol namoyon bo'ldi. Natijalar COVID-19ning O'rta Osiyo mintaqasidagi dastlabki klinik manzarasini aks ettiradi va kelajakdagi profilaktika dasturlariga asos bo'lishi mumkin.

URGANCH DAVLAT TIBBIYOT INSTITUTI JANUBIY OROLBO'YI TIBBIYOT JURNALI

2 - TOM, 3/1 - SON. 2026

14.00.00 - TIBBIYOT FANLARI ISSN: 3093-8740

Kalit so'zlar. COVID-19; SARS-CoV-2; asimptomatik; simptomatik; epidemiologik xususiyatlar; O'zbekiston; retrospektiv tadqiqot; klinik belgilar.

EPIDEMIOLOGICAL AND CLINICAL CHARACTERISTICS OF ASYMPTOMATIC AND SYMPTOMATIC GROUPS AMONG 2,500 PATIENTS WITH COVID-19 IN UZBEKISTAN: A SINGLE-CENTER RETROSPECTIVE STUDY

Rakhimov Bakhodir¹, Shodmonov Bakhtiyor², Sultonov Erkin³

^{1,3} Tashkent State Medical University, Tashkent, Uzbekistan

² Chirchik Branch of Tashkent State Medical University, Chirchik, Uzbekistan.

Abstract. This study is a single-center retrospective cross-sectional investigation describing the epidemiological and clinical characteristics of 2,500 patients diagnosed with COVID-19 and treated at the multidisciplinary clinic of the Tashkent Medical Academy between April and August 2020. Patients were categorized into asymptomatic (n=989; 39.6%) and symptomatic (n=1511; 60.4%) groups for comparative analysis. The asymptomatic group was younger (median age: 30 years) and had a higher proportion of imported cases (48.3%). Among symptomatic patients, the most common manifestations were fatigue (83.2%), cough (58.5%), and fever (56.6%). Significant differences between the two groups were observed in age, sex distribution, incubation period, routes of hospital admission, and treatment strategies. The findings reflect the early clinical profile of COVID-19 in the Central Asian region and may provide a basis for the development of future preventive programs.

Keywords: COVID-19; SARS-CoV-2; asymptomatic; symptomatic; epidemiological characteristics; Uzbekistan; retrospective study; clinical manifestations.

ЭПИДЕМИОЛОГИЧЕСКИЕ И КЛИНИЧЕСКИЕ ОСОБЕННОСТИ АСИМПТОМАТИЧЕСКИХ И СИМПТОМАТИЧЕСКИХ ГРУПП У 2500 ПАЦИЕНТОВ С COVID-19 В УЗБЕКИСТАНЕ: ОДНОЦЕНТРОВОЕ РЕТРОСПЕКТИВНОЕ ИССЛЕДОВАНИЕ

Рахимов Баходир¹, Шодмонов Бахтиёр², Султонов Эркин³

^{1,3} Ташкентский государственный медицинский университет, г. Ташкент, Узбекистан

² Чирчикский филиал Ташкентского государственного медицинского университета, г. Чирчик, Узбекистан

Аннотация. Данное исследование представляет собой одноцентровое ретроспективное поперечное исследование, посвящённое изучению эпидемиологических и клинических особенностей 2500 пациентов с диагнозом COVID-19, проходивших лечение в многопрофильной клинике Ташкентской медицинской академии в период с апреля по август 2020 года. Пациенты были разделены на бессимптомную (n=989; 39,6%) и симптоматическую (n=1511; 60,4%) группы для сравнительного анализа. Установлено, что пациенты бессимптомной группы были моложе (медианный возраст — 30 лет), а доля случаев заражения за рубежом была выше (48,3%). Среди пациентов симптоматической группы наиболее часто встречались такие симптомы, как утомляемость (83,2%), кашель

URGANCH DAVLAT TIBBIYOT INSTITUTI JANUBIY OROLBO'YI TIBBIYOT JURNALI

2 - TOM, 3/1 - SON. 2026

14.00.00 - TIBBIYOT FANLARI ISSN: 3093-8740

(58,5%) и повышение температуры тела (56,6%). Основные различия между двумя группами были выявлены по возрасту, половому составу, продолжительности инкубационного периода, путям госпитализации и тактике лечения. Полученные результаты отражают раннюю клиническую картину COVID-19 в Центральноазиатском регионе и могут служить основой для разработки будущих профилактических программ.

Ключевые слова: COVID-19, SARS-CoV-2, бессимптомное течение, симптоматическое течение, эпидемиологические особенности, Узбекистан, ретроспективное исследование, клинические проявления.

KIRISH

2019-yilning dekabr oyida Xitoyning Wuhan shahrida paydo bo'lgan yangi koronavirus kasalligi (COVID-19) qisqa muddatda butun dunyo bo'ylab tarqaldi va Jahon sog'liqni saqlash tashkiloti (JSST) tomonidan pandemiya deb e'lon qilindi [1,2]. O'zbekistonda birinchi COVID-19 holati 2020-yilning 15-martida Sog'liqni saqlash vazirligi tomonidan rasman tasdiqlandi: Fransiyadan qaytgan O'zbekiston fuqarosida kasallik aniqlandi. 2020-yilning iyun oyidan boshlab yangi kasallanish holatlari keskin oshib, avgust oyida o'lim ko'rsatkichlari ham yuqori darajaga yetdi.

COVID-19 kasalligi asimptomatik (alomatsiz) dan tortib intensiv terapiyani talab qiladigan og'ir shakllargacha keng klinik ko'rinishda namoyon bo'ladi [3,4]. Tadqiqotlar shuni ko'rsatadiki, kasallangan shaxslarning taxminan 40% asimptomatik bo'lib, ular boshqalar uchun ham yuqtirish manbai bo'lib xizmat qilishi mumkin [5,6]. Shu bilan birga, simptomatik bemorlar orasida og'ir kechimning aniq xavf omillarini aniqlash tibbiy yordam tizimini samarali boshqarish uchun muhim ahamiyat kasb etadi.

O'rta Osiyo mintaqasidan, jumladan O'zbekistondan COVID-19ning dastlabki klinik xususiyatlari haqida xalqaro ilmiy jurnallarda chop etilgan tadqiqotlar nihoyatda kam [7,8]. Ushbu bo'shliqni to'ldirish maqsadida mazkur tadqiqot Toshkent davlat tibbiyot universiteti ko'p tarmoqli klinikasida 2020-yilning aprel–avgust oylarida yotqizilgan 2500 bemorning asimptomatik va simptomatik guruhlarini taqqoslash orqali O'zbekistondagi COVID-19 pandemiyasining dastlabki klinik manzarasini tasvirlashga qaratilgan.

MATERIALLAR VA METODLAR

Tadqiqot joyi: Tadqiqot Toshkent davlat tibbiyot universiteti ko'p tarmoqli klinikasida o'tkazildi. Klinika umumiy sig'imi 1477 to'shakdan iborat bo'lib, yiliga 180 ming bemorni qabul qilish uchun mo'ljallangan. Pandemiyanin boshlanishi bilan Toshkent shahridagi uchta asosiy kasalxona COVID-19 bemorlarini davolash uchun moslashtirilgan va ushbu klinika 2020-yil aprel–avgust oylarida COVID-19 bemorlarini qabul qilgan.

Tadqiqot dizayni: Bitta markazli, kesim (cross-sectional) dizaynidagi retrospektiv tadqiqot. 2020-yil 11-apreldan 8-avgustgacha bo'lgan davrda yotqizilgan 2500 bemorning tibbiy tarix yozuvlari 15-sentabrdan 30-oktyabrgacha maxsus tayyorlangan tadqiqotchi tomonidan to'plandi va kodlandi. Tadqiqotning yakuniy nuqtasi sifatida bemor chiqib ketishi yoki vafoti belgilandi.

Tanlash mezonlari: Bemorlar Sog'liqni saqlash vazirligi tomonidan JSST qo'llab-quvvatlashi bilan tuzilgan COVID-19 bemorlarini boshqarish bo'yicha vaqtinchalik ko'rsatmalar (6-

URGANCH DAVLAT TIBBIYOT INSTITUTI JANUBIY OROLBO'YI TIBBIYOT JURNALI

2 - TOM, 3/1 - SON. 2026

14.00.00 - TIBBIYOT FANLARI ISSN: 3093-8740

nashr) asosida tasniflandi [9,10]. PCR tahlili ijobiy va klinik alomat hamda o'pka rentgenida o'zgarish yo'q bemorlar asimptomatik deb belgilandi. Klinik alomati va patologik o'zgarishi bor bemorlar simptomatik deb tasniflanib, yengil, o'rta, og'ir va o'ta og'ir shakllarga bo'lindi.

Kategorik o'zgaruvchilar uchun chastota va foizlar, uzluksiz o'zgaruvchilar uchun me'dian va IQR ishlatildi. Guruhlar orasidagi farqlar Chi-kvadrat, Fisher aniq testi, Student t-testi yoki Mann-Whitney U-testi orqali baholandi. $P < 0,05$ statistik jihatdan muhim deb hisoblandi. Tahlil SPSS 26.0 (IBM, AQSH) yordamida o'tkazildi.

Tadqiqot O'zbekiston Respublikasi Sog'liqni saqlash vazirligining Etik kengashi tomonidan tasdiqlangan (2020 yil 30 oktabrdagi 6/1-1444-sonli xat).

NATIJALAR

2020-yilning 11-apreldan 8-avgustigacha bo'lgan davrda 2500 COVID-19 bemori Toshkent davlat tibbiyot universiteti ko'p tarmoqli klinikasiga yotqizildi. Barcha bemorlarning me'dian yoshi 36 yosh (IQR: 26–51) bo'lib, 1 yoshdan 92 yoshgacha bo'lgan oraliq qayd etildi. Jami 1522 (60,9%) nafari bemor erkak va 978 nafari (39,1%) ayol bo'lib, shulardan 31 nafari (1,2%) homilador edi.

Jami 989 (39,6%) nafari bemor asimptomatik guruhga kirdi. Asimptomatik guruhning me'dian yoshi (30 yosh, IQR: 22–41) simptomatik guruhdan (42 yosh, IQR: 30–56) sezilarli darajada past bo'ldi. Asimptomatik bemorlar orasida erkaklar ulushi (73,7%) simptomatik guruhdagiga (52,5%) nisbatan ancha yuqori edi. Inkubasiya davri asimptomatik guruhda 8 kun (IQR: 6–8), simptomatik guruhda esa 5 kun (IQR: 2–7) ni tashkil etdi.

Asimptomatik guruhda xorijdan yuqtirganlar ulushi (48,3%) simptomatik guruhdagiga (14,9%) nisbatan 3 barobar yuqori bo'ldi. Simptomatik bemorlar orasida kasallik tarqalishining yo'li 43,6% da noma'lum bo'ldi, bu esa dastlabki pandemiya davrida yuqtirishni kuzatib borish murakkabligini ko'rsatadi. Oilaviy klaster asimptomatik guruhda 15,2% va simptomatik guruhda 16,3% qayd etildi.

Simptomatik guruhdagi eng ko'p uchraydigan alomatlar: charchoq – 1257 (83,2%), yo'tal – 884 (58,5%), harorat ko'tarilishi – 855 (56,6%), nafas qisishi – 603 (39,9%) va bosh og'riq – 250 (16,5%). 129 (5,16%) bemor jonlantirish bo'limiga yotqizildi. Jami 38 (1,5%) nafar bemor vafot etdi, ularning barchasi simptomatik guruhdan bo'ldi. Davolash natijalari va klinik ko'rsatkichlarning batafsil taqqoslamasi 1-jadvalda keltirilgan.

1-jadval. COVID-19 bilan og'rikan 2500 bemorning asosiy klinik va epidemiologik ko'rsatkichlari

Ko'rsatkichlar	Jami bemorlar (n=2500)	Asimptomatik (n=989)	Simptomatik (n=1511)
Yosh, me'dian (IQR)	36 (26-51)	30 (22-41)	42 (30-56)
Jins: erkak, n (%)	1522 (60,9)	729 (73,7)	793 (52,5)
Jins: ayol, n (%)	978 (39,1)	260 (26,3)	718 (47,5)
Homilador, n (%)	31 (1,2)	21 (2,1)	10 (0,7)
Jonlantirish bo'limiga yotqizildi, n	129 (5,2)	-	129 (8,5)

URGANCH DAVLAT TIBBIYOT INSTITUTI JANUBIY OROLBO'YI TIBBIYOT JURNALI

2 - TOM, 3/1 - SON. 2026

14.00.00 - TIBBIYOT FANLARI ISSN: 3093-8740

Ko'rsatkichlar	Jami bemorlar (n=2500)	Asimptomatik (n=989)	Simptomatik (n=1511)
(%)			
Xorijdan yuqtirgan, n (%)	703 (28,1)	478 (48,3)	225 (14,9)
Oilaviy klaster, n (%)	396 (15,8)	150 (15,2)	246 (16,3)
Inkubasiya davri, kun, me'dian (IQR)	5 (2-7,5)	8 (6-8)	5 (2-7)
Kasallik boshlanishidan kasalxonaga qabulgacha, kun, me'dian (IQR)	7 (5-10)	6 (4-10)	7 (5-10)
O ₂ saturatsiyasi, %, me'dian (IQR)	97 (94-98)	97 (96-98)	96 (92-98)
Nafas olish tezligi, me'dian (IQR)	19 (18-21)	18 (18-20)	20 (18-23)
Antibiotik davo, n (%)	2432 (97,3)	965 (97,6)	1467 (97,1)
Antiviral davo, n (%)	2024 (81,0)	945 (95,6)	1079 (71,4)
Vitaminli davo, n (%)	2324 (93,0)	937 (94,7)	1387 (91,8)
Natija: uyda davolandi, n (%)	1583 (63,3)	518 (52,4)	1065 (70,5)
Natija: vafot etdi, n (%)	38 (1,5)	-	38 (2,5)

MUHOKAMA

Ushbu tadqiqotda COVID-19ning O'rta Osiydagi dastlabki pandemiya davridagi klinik manzarasi birinchi marta yirik namuna asosida tavsiflanmoqda. Tadqiqotimizda asimptomatik bemorlar ulushi (39,6%) oldingi tadqiqotlarda ko'rsatilgan 20–45% ko'rsatkichlar bilan mos keladi [14,15]. Asimptomatik guruhda yosh bemorlarning va xorijdan yuqtirganlarning ko'pligi pandemiyaning dastlabki bosqichida chegaralardan kirib kelgan va yoshroq odamlar kasallikning qattiq shakli uchun kam moyil ekanligini tasdiqlaydi.

Breslin et al. tomonidan e'lon qilingan tadqiqotga o'xshab [11], bizning tadqiqotimizda ham ko'pchilik homilador ayollar asimptomatik guruhga kirdi va ularning hech biri jonlantirish bo'limiga yotqizilmadi. Guan et al. [17] va Grasselli et al. [16] natijalariga mos ravishda simptomatik guruhda kattaroq yoshdagi bemorlar kasallik og'irroq kechishi kuzatildi. Erkaklar ikkala guruhda ham ko'pchilikni tashkil etib (asimptomatikda 73,7%, simptomatikda 52,5%), bu o'zgarish avval e'lon qilingan xalqaro tadqiqotlar [12,13] bilan hamohang.

Asimptomatik guruhda inkubasiya davrining uzunroq bo'lishi (8 kun) bu bemorlarning kasallik tarqatuvchi sifatidagi rolini ko'rsatishi mumkin [18,19]. Presimptomatik tarqatish masalasi ilmiy hamjamiyat tomonidan alohida ta'kidlangan [20]. Ushbu natija erta diagnostika va karantin chora-tadbirlarining muhimligini yana bir bor tasdiqlaydi.

Davolash taktikasi jihatidan antibiotiklar (97,3%) va vitamin bilan davolash (93,0%) ikkala guruhda keng qo'llanilgan. Antiviral dorilar asimptomatik guruhda ko'proq (95,6%) ishlatilgani — bu dastlabki davolash protokollariga ko'ra profilaktik maqsadda qo'llanilganini ko'rsatadi. Ushbu

URGANCH DAVLAT TIBBIYOT INSTITUTI JANUBIY OROLBO'YI TIBBIYOT JURNALI

2 - TOM, 3/1 - SON. 2026

14.00.00 - TIBBIYOT FANLARI ISSN: 3093-8740

tadqiqot bir necha cheklovlarga ega: bir markazli dizayn, ayrim laboratoriya ko'rsatkichlari mavjud emasligi va tibbiy tarixlardagi ma'lumot to'liq bo'lmaganligi. Biroq O'rta Osiyo mintaqasida COVID-19ning klinik epidemiologiyasini tasvirlovchi yirik retrospektiv ma'lumot bazasi sifatida ushbu tadqiqot muhim ahamiyat kasb etadi.

XULOSA

Toshkent davlat tibbiyot universitetida 2020-yilning aprel–avgust oylarida COVID-19 bilan davolangan 2500 bemorni o'rganganda, 39,6% asimptomatik va 60,4% simptomatik kechim qayd etildi. Asimptomatik guruhda yoshroq va ko'proq erkak bemorlar bo'lib, ularning asosiy yuqish manbai xorij sayohati bo'lgan. Simptomatik guruhda charchoq, yo'tal va harorat eng ko'p uchraydigan alomatlar edi. Barcha o'lim holatlari (n=38, 1,5%) simptomatik guruhga tegishli bo'ldi. Ushbu natijalar O'rta Osiyo mintaqasida pandemiyaning dastlabki bosqichini tavsiflovchi qimmatli ma'lumot bo'lib, kelajakdagi profilaktika dasturlari va tibbiy tayyor-garlik rejalashtirishi uchun asos bo'la oladi.

ADABIYOTLAR RO'YXATI

1. Chen NS, Zhou M, Dong X, et al. Epidemiological and clinical characteristics of 99 cases of 2019 novel coronavirus pneumonia in Wuhan, China: a descriptive study. *Lancet*. 2020;395(10223):507-513.
2. WHO Director-General's remarks at the media briefing on 2019-nCoV on 11 February 2020. <https://www.who.int>. Murojaat: 20.01.2022.
3. Huang C, Wang Y, Li X, et al. Clinical features of patients infected with 2019 novel coronavirus in Wuhan, China. *Lancet*. 2020;395(10223):497-506.
4. Teich VD, Klajner S, Almeida FAS, et al. Epidemiologic and clinical features of patients with COVID-19 in Brazil. *Einstein (Sao Paulo)*. 2020;18:eAO6022.
5. Workman J. The proportion of COVID-19 cases that are asymptomatic in South Korea. *Int J Infect Dis*. 2020;96:398.
6. Jung CY, Park H, Kim DW, et al. Clinical Characteristics of Asymptomatic Patients with COVID-19: A Nationwide Cohort Study in South Korea. *Int J Infect Dis*. 2020;99:266-268.
7. Kim K, Choi JW, Moon J, et al. Clinical Features of COVID-19 in Uzbekistan. *J Korean Med Sci*. 2020;35(45):e404.
8. OECD (2021). Strengthening the frontline: How primary health care helps health systems adapt during the Covid-19 pandemic. <https://read.oecd-ilibrary.org>.
9. Interim guidelines for the management of patients infected with COVID-19 (6th ed.). The Ministry of Health of the Republic of Uzbekistan. 2020.
10. Responding to the COVID-19 pandemic: WHO's action in countries, territories and areas. Geneva: WHO; 2021.
11. Breslin N, Baptiste C, Gyamfi-Bannerman C, et al. Coronavirus disease 2019 infection among asymptomatic and symptomatic pregnant women. *Am J Obstet Gynecol MFM*. 2020;2(2):100118.
12. Shahriarirad R, Khodamoradi Z, Erfani A, et al. Epidemiological and clinical features of 2019 novel coronavirus diseases (COVID-19) in the South of Iran. *BMC Infect Dis*. 2020;20(1):427.

URGANCH DAVLAT TIBBIYOT INSTITUTI JANUBIY OROLBO'YI TIBBIYOT JURNALI

2 - TOM, 3/1 - SON. 2026

14.00.00 - TIBBIYOT FANLARI ISSN: 3093-8740

13. Wu B, Lei ZY, Wu KL, et al. Compare the epidemiological and clinical features of imported and local COVID-19 cases in Hainan, China. *Infect Dis Poverty*. 2020;9(1):143.
14. Tindale LC, Stockdale JE, Coombe M, et al. Evidence for transmission of COVID-19 prior to symptom onset. *Elife*. 2020;9.
15. He X, Lau EHY, Wu P, et al. Temporal dynamics in viral shedding and transmissibility of COVID-19. *Nat Med*. 2020;26(5):672-675.
16. Grasselli G, Zangrillo A, Zanella A, et al. Baseline Characteristics and Outcomes of 1591 Patients Infected With SARS-CoV-2 Admitted to ICUs of the Lombardy Region, Italy. *JAMA*. 2020;323(16):1574-1581.
17. Guan WJ, Ni ZY, Hu Y, et al. Clinical Characteristics of Coronavirus Disease 2019 in China. *N Engl J Med*. 2020;382(18):1708-1720.
18. Qian G, Yang N, Ma AHY, et al. COVID-19 Transmission Within a Family Cluster by Presymptomatic Carriers in China. *Clin Infect Dis*. 2020;71(15):861-862.
19. Yong SEF, Anderson DE, Wei WE, et al. Connecting clusters of COVID-19: an epidemiological and serological investigation. *Lancet Infect Dis*. 2020;20(7):809-815.
20. Qiu YY, Wang SQ, Wang XL, et al. Epidemiological analysis on a family cluster of COVID-19. *Zhonghua Liu Xing Bing Xue Za Zhi*. 2020;41(4):494-497.

